

Raport economic, noiembrie 2017

Situația din economia națională este una alarmantă. Rata inflației anuale se află pe un trend ascendent, fiind de 7,9% în luna octombrie, mult peste obiectivul politicii monetare. *Cauza majoră a trendului ascendent de creștere a prețurilor rezidă în persistența unui climat economic nefavorabil.*

Deficitul în comerțul exterior este în creștere.

Ritmul de creștere a cheltuielilor bugetului public național fiind mai mic decât ritmul de creștere a veniturilor a dus la înregistrarea unui *excedent în executarea bugetului public național în mărime de 0,6 mld. lei*. Analiza datelor privind executarea bugetului de stat denotă sursa excedentului bugetar. Astfel, partea de cheltuieli a bugetului de stat a fost executată în proporție de 10% mai puțin decât mărimea estimată pentru perioada de raportare. Cea mai mare scădere se estimează pe categoriile "Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale" (-39%), " Protecția mediului" (-33%) și " Servicii în domeniul economiei" (-26%). În acest sens fiind reduse drastic inclusiv transferurile către bugetele locale.

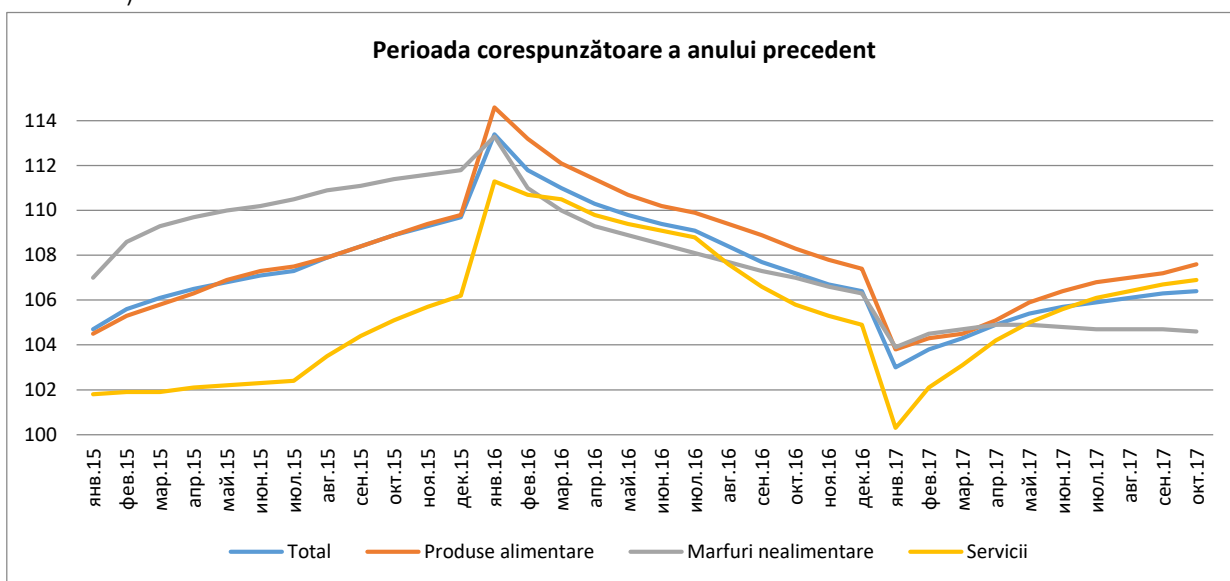
Portofoliul de credite pe întreg sectorul bancar s-a majorat cu 15,2% față de situația de la sfârșitul lunii octombrie, 2016. Analizate sub aspectul domeniilor, creșteri importante sunt înregistrate la categoria creditelor de consum (+82,3%), credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului (+58,6%), agriculturii (+20%), industriei alimentare (+14,3%), comerțului (+4,5%). Domeniile în care s-au înregistrat scăderi ale portofoliului de credite sunt cele ale construcțiilor (-16,3%), transport, comunicații (-12,5%), industria prelucrătoare (-5,5%) și mediul financiar nebancar (-4,1%).

Prin operațiunile de procurare de valută BNM a pus în circulație peste 7,3 mld. Lei fără acoperire în bunuri sau servicii. *Intervențiile masive ale BNM pe piața valutară, în cadrul operațiunilor de cumpărare a valutei străine se consideră a fi un factor inflaționist important în anul curent.*

La data de 30 noiembrie curent leul moldovenesc este cotate în creștere față de toate valutele de referință ale statelor - principalii parteneri comerciali ai țării, în comparație cu situația de la începutul anului. Astfel, leul moldovenesc s-a scumpit față de dolarul SUA cu +14%, rubla rusească (+11%), hrivna ucraineană (+13%), leul românesc (+5%) și EUR (+3%). *Creșterea în valoare a monedei naționale reduce din competitivitatea produselor naționale pe piețele externe și scade potențialul de creștere economică a țării.*

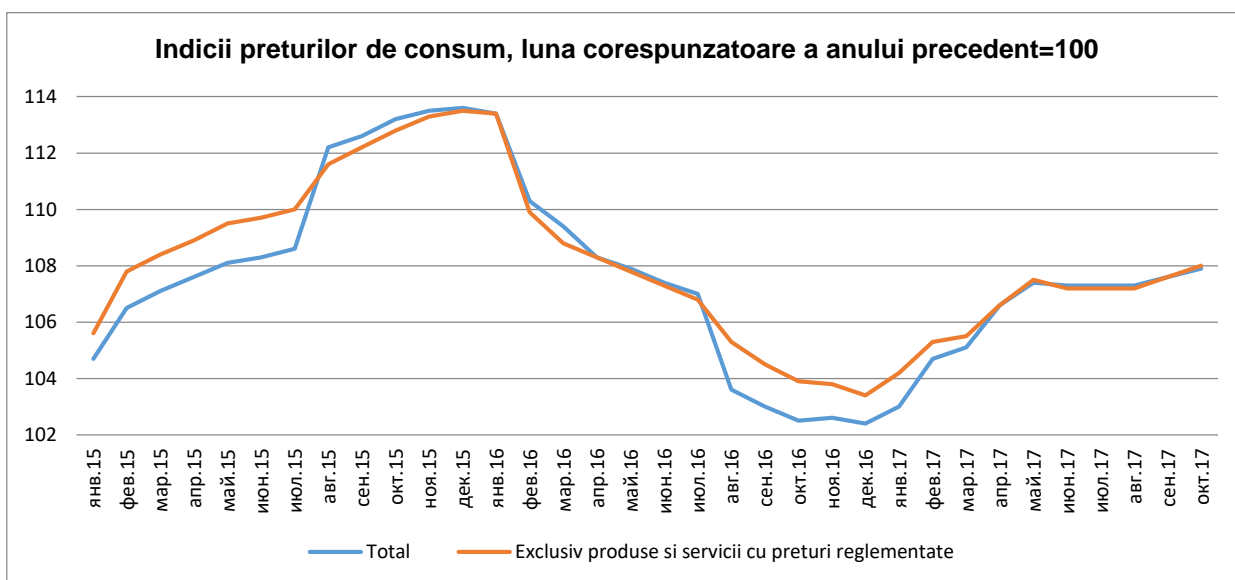
Raport

În conformitate cu informațiile făcute publice în perioada ianuarie – octombrie a anului curent, **rata inflației** (ianuarie – octombrie 2017/ ianuarie – octombrie 2016) a fost în mărime de 6,4% (7,6% în cazul produselor alimentare, 4,6% în cazul produselor nealimentare și de 6,9% în cazul serviciilor).

În luna octombrie, față de luna septembrie rata inflației a fost de 1,5%. Creșterea indicelui prețurilor de consum a fost determinată în luna octombrie în special de creșterea prețurilor la produsele alimentare (+3,6%).

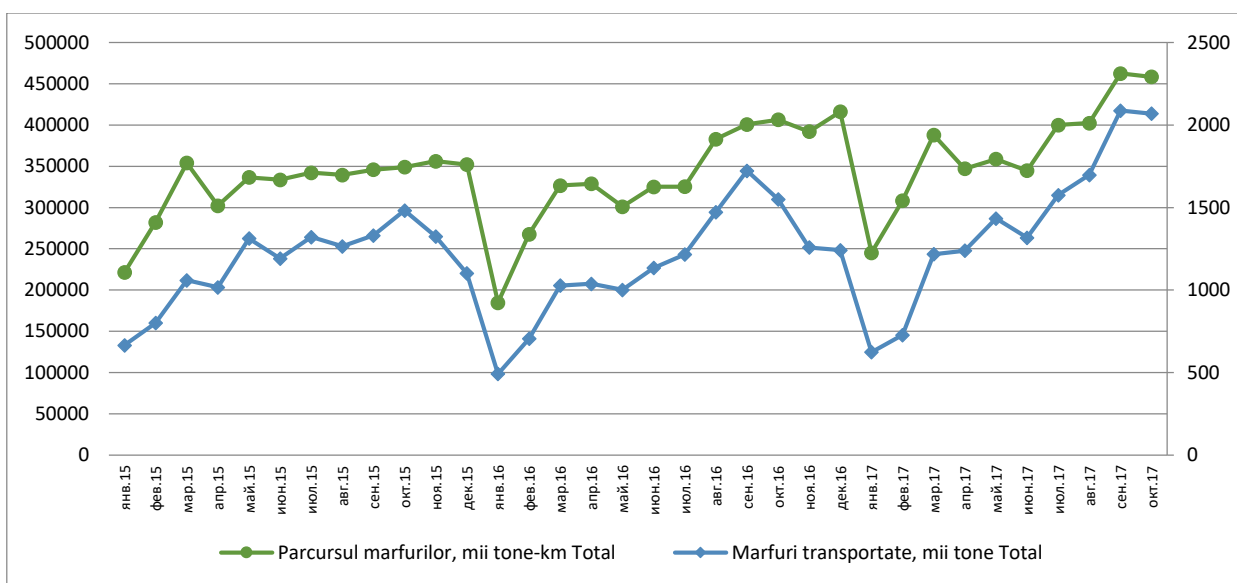
Totodată, este de menționat că *rata inflației anuale a fost în luna august în mărime de 7,9%, la cel mai înalt nivel înregistrat pentru anul curent*. Rata inflației anuale a depășit cu mult limita maximă pentru acest indicator care ghidează activitatea autorității monetare naționale, situație atestată începând cu luna aprilie a anului curent.

Indicele inflației de bază, excluzând produsele alimentare, băuturi, combustibili, produse și servicii cu prețuri reglementate în luna octombrie curent a fost de 4,9% față de luna octombrie 2016 și în mărime de 8%, excluzând produse și servicii cu prețuri reglementate.

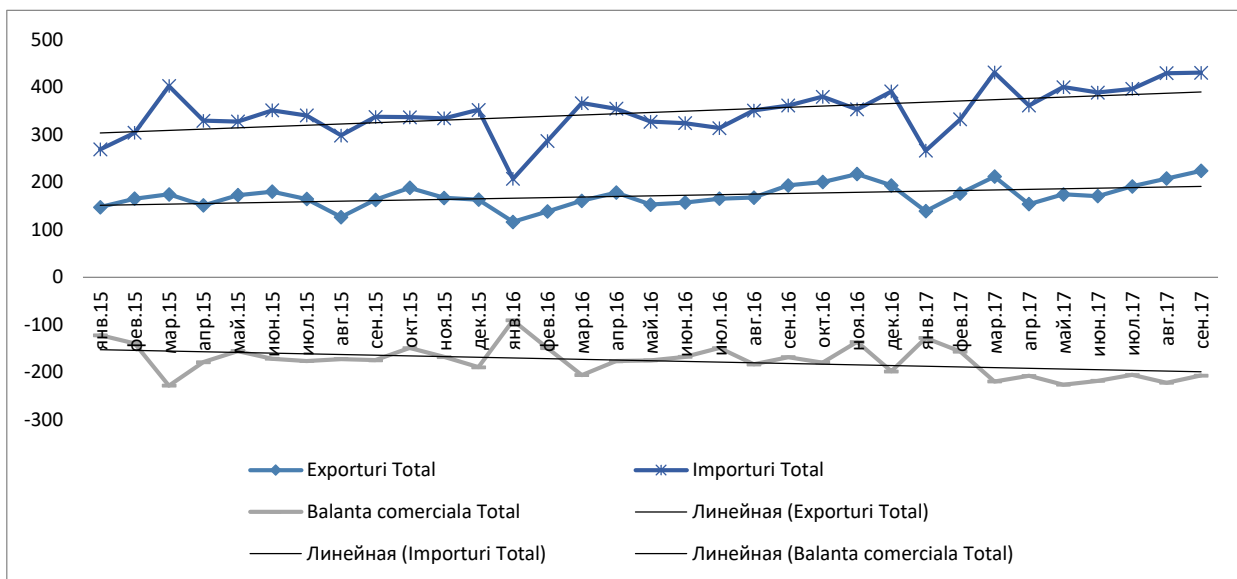
Urmare examinării evoluției inflației anuale pe toate grupele de mărfuri sau servicii în raport cu evoluția inflației anuale excluzând produsele și serviciile cu prețuri reglementate, se atestă un trend similar a evoluției nivelului prețurilor, fapt ce denotă o influență modestă a creșterii tarifelor pentru resursele energetice, argument folosit frecvent în vederea argumentării ritmului accelerat de creștere a prețurilor pe durata anului curent. În acest sens, *cauza majoră a trendului ascendent de creștere a prețurilor rezidă în persistența unui climat economic nefavorabil.*

În perioada ianuarie-octombrie 2017 întreprinderile de **transport** feroviar, rutier, fluvial și aerian au transportat un volum de mărfuri superior celui înregistrat în perioada similară din anul 2016 cu 23%, pe când parcursul mărfurilor a fost cu 14% mai mare comparativ cu ianuarie-octombrie 2016. În categoria transportului auto, care deține cea mai mare pondere în cazul Republicii Moldova, creșterea este de 19% și respectiv 11%. Cea mai mare creștere în sectorul de transport este atribuită sectorului feroviar (38% creștere valorii mărfurilor transportate și 30% creștere a parcursului mărfurilor).

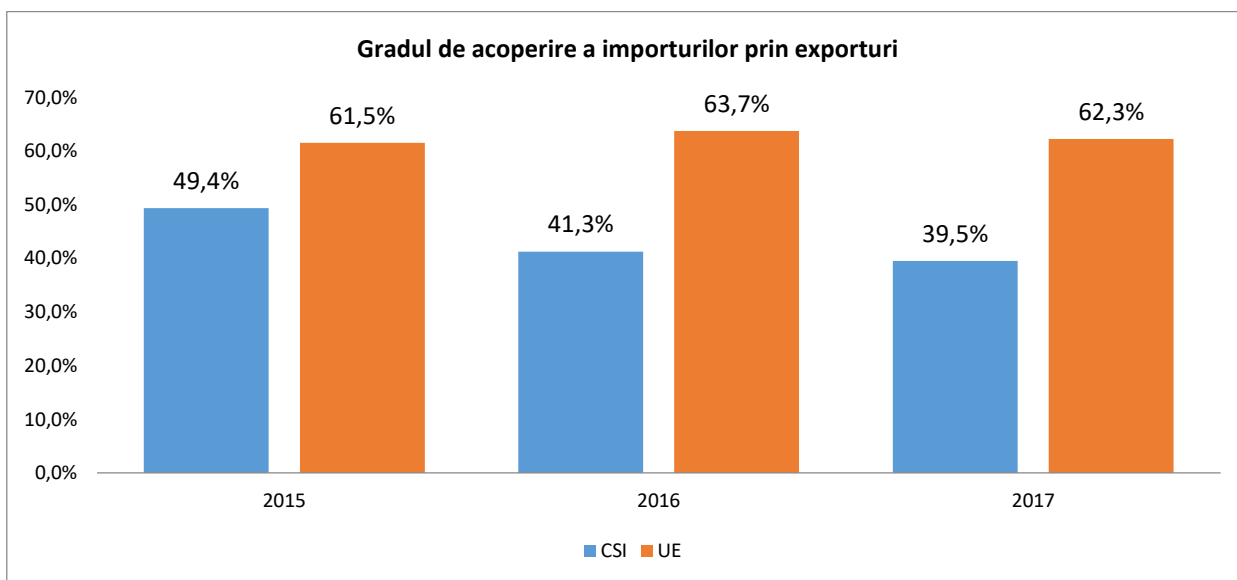

Pe durata primelor nouă luni ale anului curent **exporturile** de mărfuri au totalizat 1,651.9 mil. USD, sau cu 15,3% mai mult față de perioada similară a anului trecut. Distribuția pe zone geografice denotă a o creștere a exporturilor destinate statelor UE cu 16,7% față de ianuarie-septembrie 2016 și cu 11,7% a exporturilor destinate statelor CSI. **Importurile** de mărfuri au crescut mai mult în perioada de referință (+ 18,8%). Mai rapid au crescut importurilor din statele UE (+19,6%), pe când importurile din statele CSI au crescut cu 19,4%. Decalajul dintre importuri și exporturi a dus la acumularea unui **deficit a balanței comerciale** în mărime de 1,786,8 mil. USD pe durata primelor 9 luni ale anului, sau cu 22,2% mai mult decât în perioada similară a anului trecut. Față de situația din perioada similară a anului trecut deficitul în comerțul bilateral cu statele UE a crescut cu 24,3% față de 20,1% cât a reprezentat creșterea deficitului în comerțul cu

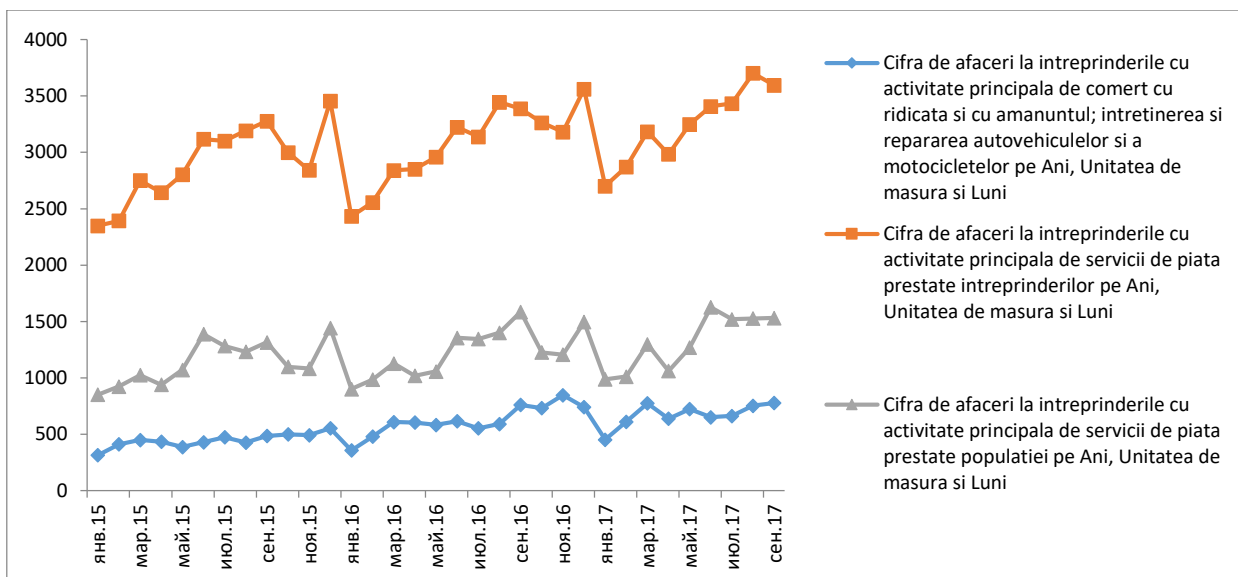
statele CSI.

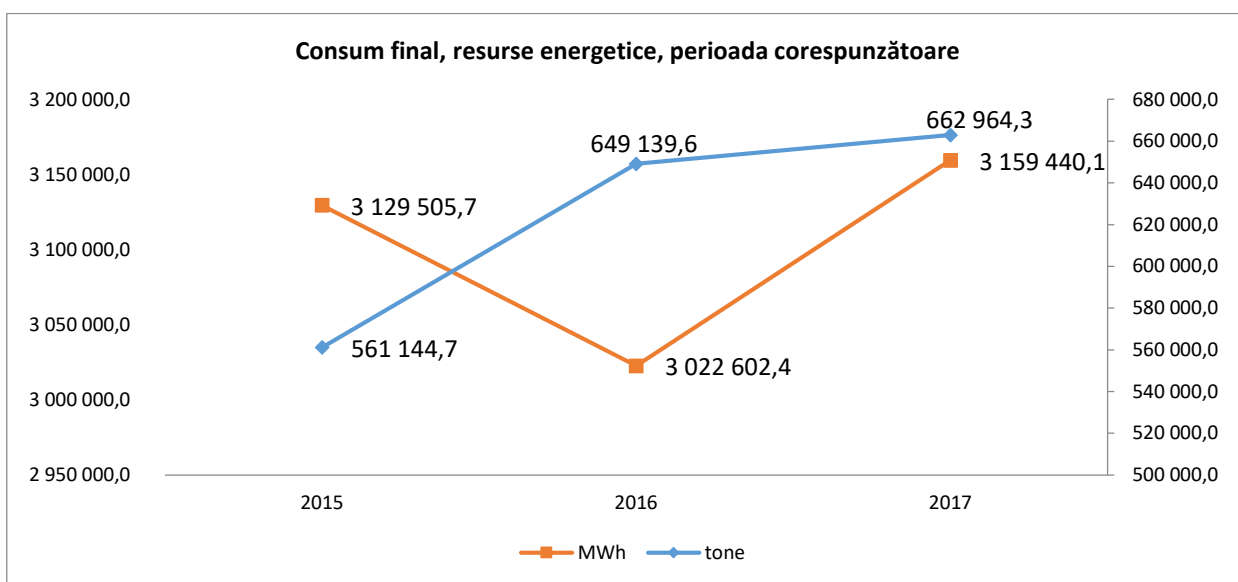
Evoluțiile în comerțul bilateral sub aspectul zonelor geografice denotă o înrăutățire a comerțului cu statele CSI. Moldova pe durata primelor 9 luni ale anului a reușit o rată de acoperire a exporturilor prin importuri de numai 39,5% (41,3% pentru perioada vizată a anului 2016 și 49,4% pe durata anului 2015), pe când în comerțul cu statele UE rata de acoperire a importurilor prin exporturi a fost de 62,3% (63,7% pe durata perioadei similare a anului 2016 și 61,5% în anul 2015).

În primele nouă luni ale anului *cifra de afaceri în comerțul intern* a înregistrat valori în creștere față de perioada similară a anului trecut, continuând tendința de majorare atestată și perioada anterioară. Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor a crescut cu 17,3% față de perioada similară a anului 2016, Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate întreprinderilor a crescut cu 8,6%, pe când cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate populației a crescut cu 9,8%.

Consumul de **energie electrică** pe durata primelor 9 luni ale anului în curs se încadrează în tendința anilor trecuți, fiind în creștere cu 4,5% față de perioada similară a anului trecut. În cazul **produselor petroliere** se atestă de asemenea o tendință de creștere a consumului final, fiind cu 2,1% mai mare pe durata primelor 9 luni ale anului 2017 față de perioada similară a anului 2016.

În sectorul bugetar, **bugetul public național**, în partea de venituri a fost executată la data de 31 octombrie curent în creștere cu 18,2% față de datele anului precedent pentru aceeași perioadă. Cea mai mare pondere în creșterea veniturilor a fost asigurată din contul încasărilor din impozite și taxe (+4,6 mld. Lei, sau +19,2%). Impozitele și taxele pe mărfuri și servicii au asigurat o creștere a încasărilor în mărime de 3,3 mld. Lei (+19,3%), pe când impozitele pe venit au asigurat aproximativ 1 mld. Lei (+19,4%) din creșterea înregistrată. Veniturile colectate din contribuțiile și primele de asigurări obligatorii au crescut cu 16,8% sau cu 1,8 mld. Lei. În mărime relativă cea mai mare creștere a fost înregistrată în categoria amenzi și sancțiuni (>200%) și încasările din impozite pe bunurile imobiliare (144,2%). Pe perioada raportată cheltuielile bugetului public național au crescut cu 11,6% față de perioada similară a anului trecut. Ritmul de creștere a cheltuielilor bugetului public național fiind mai mic decât ritmul de creștere a veniturilor a dus la înregistrarea unui **excedent în executarea bugetului public național în mărime de 0,6 mld. lei**.

Tab.1 Extras din raportul privind executarea bugetului public național la situația din 31.10.2017, mil. lei

Indicator	Cod	Executat	Executat anul precedent	Executat anul curent față de anul precedent	
				devieri (+,-)	în %
Venituri	1	42.890,8	36296,9	6593,9	118,2
Impozite și taxe	11	28.247,0	23688,8	4558,2	119,2
Impozite pe venit	111	6.111,3	5117,0	994,3	119,4
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	<i>1111</i>	<i>2.910,0</i>	<i>2537,1</i>	<i>372,9</i>	<i>114,7</i>
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	<i>1112</i>	<i>3.201,3</i>	<i>2579,9</i>	<i>621,4</i>	<i>124,1</i>
Impozite pe bunurile imobiliare	113	483,5	335,4	148,1	144,2
<i>Impozitul funciar</i>	<i>1131</i>	<i>174,0</i>	<i>162,5</i>	<i>11,5</i>	<i>107,1</i>
<i>Impozitul pe bunurile imobiliare</i>	<i>1132</i>	<i>292,0</i>	<i>169,0</i>	<i>123,0</i>	<i>172,8</i>
<i>Impozite pe proprietate cu caracter ocazional</i>	<i>1133</i>	<i>2,7</i>	<i>3,9</i>	<i>-1,2</i>	<i>69,2</i>
<i>Alte impozite pe proprietate</i>	<i>1136</i>	<i>14,8</i>		<i>14,8</i>	
Impozite și taxe pe mărfuri și servicii	114	20.335,0	17047,1	3287,9	119,3
dintre care:					
<i>Taxa pe valoare adăugată, total</i>	<i>1141</i>	<i>14.011,6</i>	<i>11947,1</i>	<i>2064,5</i>	<i>117,3</i>
<i>Accize, total</i>	<i>1142</i>	<i>4.777,7</i>	<i>3619,0</i>	<i>1158,7</i>	<i>132,0</i>
<i>Taxe pentru servicii specifice</i>	<i>1144</i>	<i>381,6</i>	<i>366,9</i>	<i>14,7</i>	<i>104,0</i>
<i>Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate</i>	<i>1145</i>	<i>372,1</i>	<i>400,2</i>	<i>-28,1</i>	<i>93,0</i>
<i>Alte taxe pentru mărfuri și servicii</i>	<i>1146</i>	<i>792,0</i>	<i>713,9</i>	<i>78,1</i>	<i>110,9</i>
Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	115	1.317,2	1189,3	127,9	110,8
Contribuții și prime de asigurări obligatorii	12	12.481,5	10690,7	1790,8	116,8
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	121	9.538,5	8085,3	1453,2	118,0
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală	122	2.943,0	2605,4	337,6	113,0
Granturi primite	13	181,4	260,3	-78,9	69,7
Granturi primite de la Guvernele altor state	131	46,8	94,7	-47,9	49,4
Granturi primite de la organizațiile internaționale	132	134,6	165,6	-31,0	81,3
Alte venituri	14	1.980,9	1657,1	323,8	119,5
Venituri din proprietate	141	359,6	258,3	101,3	139,2
Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor	142	1.165,5	1118,9	46,6	104,2
Amenzi și sancțiuni	143	301,6	148,7	152,9	>200
Donații voluntare	144	115,5	90,3	25,2	127,9
Alte venituri și venituri neidentificate	145	38,7	40,9	-2,2	94,6
Transferuri primite între bugetul de stat și bugetele locale	191				
Cheltuieli și active nefinanciare	2+3	42.307,4	37921,4	4386,0	111,6
Servicii de stat cu destinație generală	01	4.369,3	3940,4	428,9	110,9

Apărare națională	02	394,4	392,5	1,9	100,5
Ordine publică și securitate națională	03	2.931,5	2461,2	470,3	119,1
Servicii în domeniul economiei	04	3.858,5	3413,0	445,5	113,1
Protecția mediului	05	110,7	133,6	-22,9	82,9
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	06	971,1	838,0	133,1	115,9
Ocrotirea sănătății	07	5.604,8	4963,0	641,8	112,9
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	08	994,3	907,6	86,7	109,6
Învățământ	09	7.335,7	6645,4	690,3	110,4
Protecție socială	10	15.737,1	14226,7	1510,4	110,6
Sold bugetar (deficit (-), excedent(+))	1-(2+3)	583,4	-1624,5	2207,9	<0
Surse de finanțare	4+5+9	-583,4	1624,5	-2207,9	<0
Active financiare	4	-337,1	-118,3	-218,8	>200
Creanțe interne	41	271,3	319,2	-47,9	85,0
Diferența de curs valutar	42	-124,7	-5,3	-119,4	>200
Credite interne între bugete	44		-160,0	160,0	
Credite interne instituțiilor nefinanciare și financiare	45				
Împrumuturi recreditate interne instituțiilor nefinanciare și financiare	47	-496,9	-282,3	-214,6	176,0
Creanțe externe	48	13,2	10,1	3,1	130,7
Datorii	5	2.648,4	3032,0	-383,6	87,3
Datorii interne	51	656,6	1298,1	-641,5	50,6
Împrumuturi interne între bugete	54		160,0	-160,0	
Împrumuturi interne de la instituțiile nefinanciare și financiare	55	-37,6	-275,2	237,6	13,7
Împrumuturi externe	59	2.029,4	1849,1	180,3	109,8
Modificarea soldului de mijloace bănești	9	-2.894,7	-1289,2	-1605,5	>200
Sold de mijloace bănești la începutul perioadei	91	4.780,5	3182,4	1598,1	150,2
Corectarea soldului de mijloace bănești	92	-4,3			
Sold de mijloace bănești la sfârșitul perioadei	93	-7.670,9	-4470,2	-3200,7	171,6

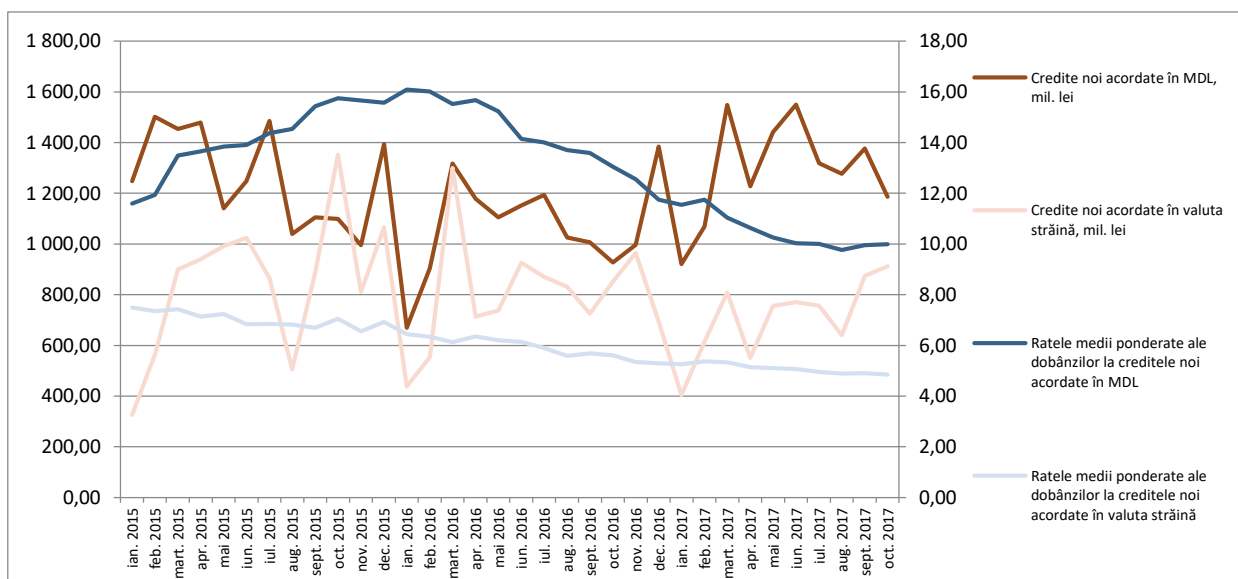
Analiza datelor privind executarea bugetului de stat denotă sursa excedentului bugetar. Astfel, parte de cheltuieli a bugetului de stat a fost executată în proporție de 10% mai puțin decât mărimea estimată pentru perioada de raportare. Cea mai mare scădere se estimează pe categoriile "Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale" (-39%), " Protecția mediului" (-33%) și " Servicii în domeniul economiei" (-26%). În acest sens fiind reduse drastic inclusiv transferurile către bugetele locale.

Tab.2 Extras din raportul privind executarea bugetului de stat la data de 31 octombrie curent, mil. lei

Indicator	Cod	Precizat pe an	Executat anul curent	Executat față de precizat	Estimare devieri
Venituri	1	33.259,6	27.187,2	82%	-1%
Impozite și taxe	11	28.654,3	25.529,0	89%	6%

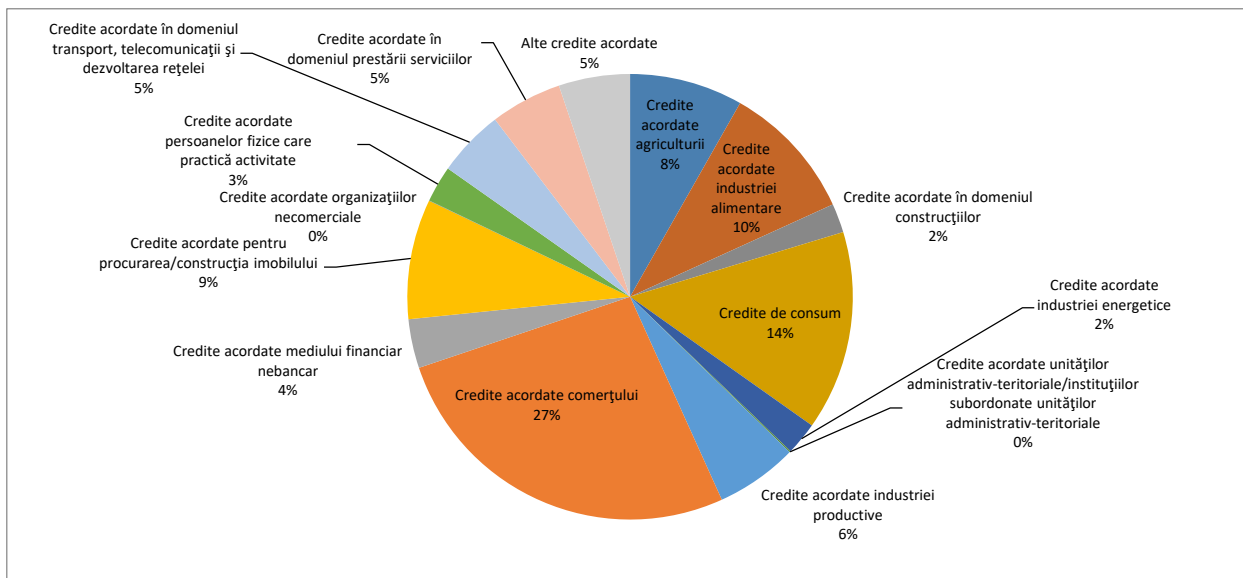
Impozite pe venit	111	4.982,2	4.376,1	88%	5%
Impozite pe bunurile imobiliare	113	57,0	16,5	29%	-54%
Impozite și taxe pe mărfuri și servicii	114	22.349,6	19.819,2	89%	6%
Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	115	1.265,5	1.317,2	104%	21%
Granturi primite	13	3.035,1	169,8	6%	-77%
Alte venituri	14	1.551,2	1.478,1	95%	12%
Venituri din proprietate	141	191,2	281,9	147%	64%
Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor	142	1.040,7	863,8	83%	0%
Amenzi și sancțiuni	143	205,0	285,4	139%	56%
Donații voluntare	144	42,0	33,2	79%	-4%
Alte venituri și venituri neidentificate	145	72,3	13,8	19%	-64%
Transferuri primite în cadrul bugetului public național	19	19,0	10,3	54%	-29%
Cheltuieli și active nefinanciare	2+3	37.415,2	27.333,9	73%	-10%
Servicii de stat cu destinație generală	01	6.028,1	4.550,8	75%	-8%
Apărare națională	02	558,4	386,5	69%	-14%
Ordine publică și securitate națională	03	4.058,8	2.923,3	72%	-11%
Servicii în domeniul economiei	04	5.866,0	3.342,5	57%	-26%
Protecția mediului	05	154,3	77,7	50%	-33%
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	06	602,8	263,3	44%	-39%
Ocrotirea sănătății	07	3.469,9	2.781,7	80%	-3%
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	08	681,5	507,6	74%	-9%
Învățământ	09	9.078,5	6869,5	76%	-7%
Protecție socială	10	6.916,9	5.631,0	81%	-2%
Sold bugetar (deficit (-), excedent(+))	1-(2+3)	-4.155,6	-146,7	4%	-79%

Pe durata primelor 10 luni ale anului au fost oferite credite noi (în MDL și valută străină), în volum de 20 mld. Lei. Spre comparație, în perioada similară a anului trecut volumul mijloacelor creditate de către băncile comerciale a fost de 18,4 mld. Lei sau 21,2 mld. Lei în 2015.

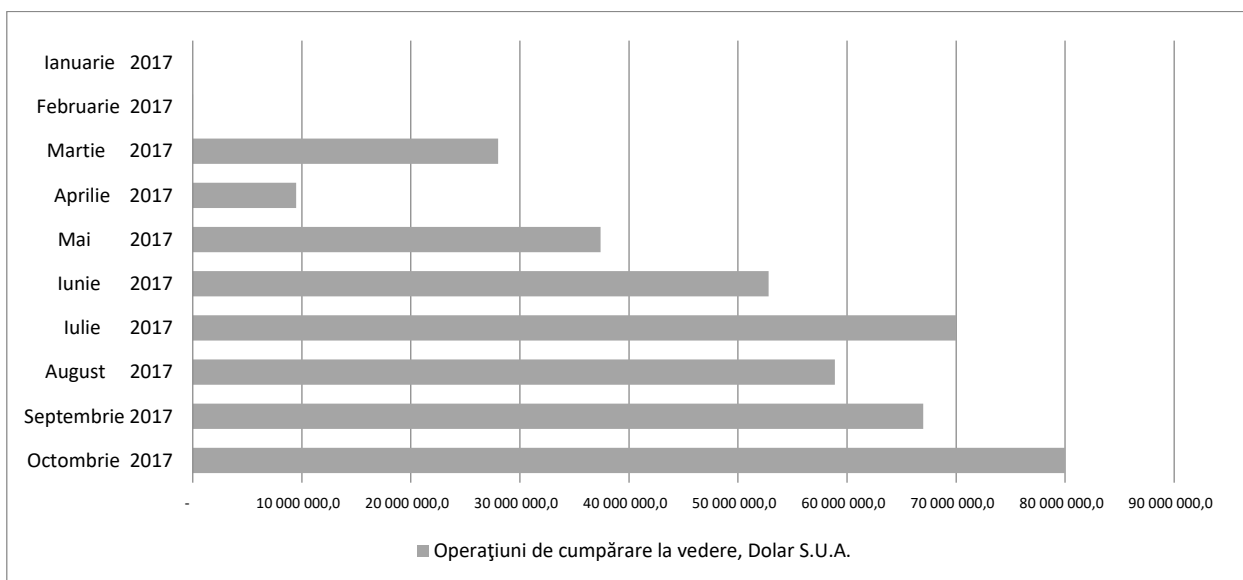

Portofoliul de credite pe întreg sectorul bancar s-a majorat cu 15,2% față de situația de la

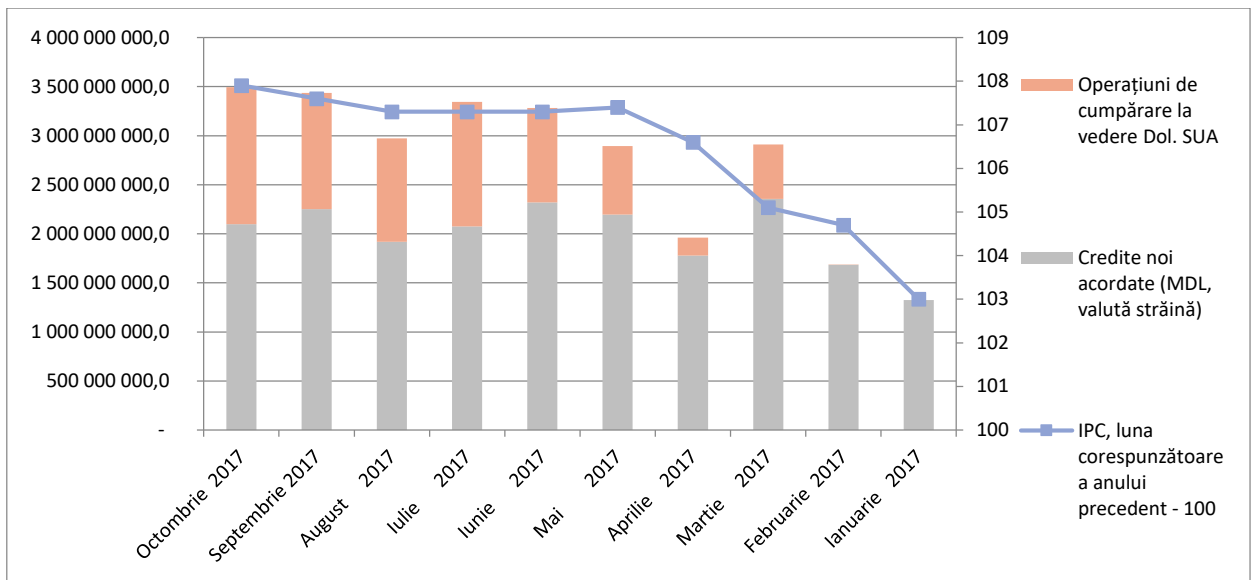
sfârșitul lunii octombrie, 2016. Analizate sub aspectul domeniilor, creșteri importante sunt înregistrate la categoria creditelor de consum (+82,3%), credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului (+58,6%), agriculturii (+20%), industriei alimentare (+14,3%), comerțului (+4,5%). Domeniile în care s-au înregistrat scăderi ale portofoliului de credite sunt cele ale construcțiilor (-16,3%), transport, comunicații (-12,5%), industria prelucrătoare (-5,5%) și mediul financiar nebancaar (-4,1%).

În conformitate cu datele privind activitatea BNM pe piața valutară, de la începutul anului BNM a cumpărat de pe piața valutară 403,6 mil. USD, sau echivalentul a aproximativ 5,9 mld. Lei. Astfel, de la începutul anului, prin operațiunile de procurare de valută BNM a pus în circulație peste 7,3 mld. Lei fără acoperire în bunuri sau servicii.

Intervențiile masive ale BNM pe piața valutară, în cadrul operațiunilor de cumpărare a valutei străine se consideră a fi un factor inflaționist important în anul curent.

La data de 30 noiembrie curent leul moldovenesc este cotate în creștere față de toate valutele de referință ale statelor - principalii parteneri comerciali ai țării, în comparație cu situația de la începutul anului. Astfel, leul moldovenesc s-a scumpit față de dolarul SUA cu +14%, rubla rusească (+11%), hrivna ucraineană (+13%), leul românesc (+5%) și EUR (+3%). *Creșterea în valoare a monedei naționale reduce din competitivitatea produselor naționale pe piețele externe și scade potențialul de creștere economică a țării.*